

DR KENÉZ - KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

SZOMBAT

A „HELLER-ügy”

hullámai

Fajvédelmi vita egy gyermektartási perben. — Aki mindenáron alelnök akar lenni. — A Wolf-párt diszsidója. — Kitérés árlejtési felhívással. — A „Zsidó háboru” Budán. — A hercegnő és tudós házassága. — Olvasom...! Nem olvasom...!
— Szines riportok, — Hirek, — Hirdetések.

VIII. évfolyam 25. sz.

1935. december 18.

A címlap Berény Róbert rajza.

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Unjuk már,

Heller tanár úr!

Közel egy fél évszázada, hogy nem gondoltam arra a magyarázatra, amelyet mint ifju a nagyváradi besz hamidrasban hallottam. A magyarázat ehhez a talmudi kijelentéshez fűződött: „Ha a tudós ül és kutat, Isten megbocsátja Izraelnek bűneit.” A szónok azt fejtegette, hogy a kettő között ez az összefüggés: ha a tudós ül és kutat és nem avatkozik a közösség profán küzdelmeibe, viszállyaiba, akkor Isten megbocsátja a közösség bűneit, mert látja, hogy még sem lehet bűnös az a közösség, amely oly tudóst mutathat fel, aki csak a tudománynak szenteli magát. Ellenben: ha a tudós elhagyja az ő tanulmányait és a piacra megy ágálni, vége van ennek a kapcsolatnak és így vétkezik a közösség erkölcsi érdekei ellen. Különös magyarázat volt ez, nem is gondoltam rá sohasem, de eszembe jutott, sőt a maga plaszticitásában kídomborodott előttem most a felekezeti életben kinos feltűnést dr. Heller Bernát esetével kapcsolatban. A tanár ur már a multkor is igazán a tudóshoz méltatlan módon lépett fel a budai hitközség közgyűlésén. Most meg nyílt levelet intézett a Rabbiképző vezérlő bizottságának elnökéhez, hogy köszönjön le, mert őt mint nyugalmazott tanárt, az eddig ellátott órák alól felmentette, illetőleg nem ujitotta meg a megbízatást. Hát az bizony mással is megtörtént már. Hiszen az egész közéletünk telve van azzal a jelszóval, hogy aki nyugdíjazva lett, az nyugodjék bele és engedje át a teret a fiataloknak. Azonban ő ahelyett, hogy „ülne és kutatna“, kijön a fórumra, nyílt levelet ír, machlajkát csinál és ezt bizony Isten — nem fogja megbocsájtani a zsidó községnek, a budainak, amely neki segédkezet nyújtott, hogy megint botrányt csináljon.

Unjuk már az egész dolgot! Hát mit gondol tulajdonképen a levélíró? Nem érte-e a nagy Goldziher Ignácot sérelem annak idején? Megigérték neki a 70-es években, hogy kinevezik egyetemi tanárnak

és kineveztek helyette egy vele össze sem hasonlítható férfit és neki azután évtizedekig várni kellett. De azért ő nem harsogta tele a világot, nem írt nyílt levelet a miniszteriumnak, a külföldi lapokat sem lármázta tele, pedig azok szívesen rendelkezésére bocsájtották volna hasábjait. Hiszen ő igazán híres ember volt.

Végre meg kell mondanunk, hogy dr. Heller Bernát viselkedése egy csöppet sem méltó a tudóstól elvárható következetességhez. Előbb büszkén benyújtja nyugdíjaztatási kérvényét mint egy spanyol grand, aztán visszakérődzködik, mint a tudomány alázatos szolgája, mozgósítja Stern Samut, Szántó Jenőt, protezsáltatja magát, hogy visszakapjon egynéhány órát és mivel most nem protezsálték, fölveri az egész környezetét és nagy Chilul hasém-ot csinál.

Dehát tulajdonképpen nem történt semmi baj. Kapott egy tanfelügyelői állást Budán. Nem nagy fizetéssel, de azért a fizetés van olyan, hogy egy fiatal végzett rabbi boldog volna mellette. Az álláson kívül van nyugdíja, járhat iskolákba, taníthat, irányíthat. Hát mit akar még?

És izlésével megfelelőnek tartja, hogy oly felekezeti orgánumba helyezze el mondanivalóit, amely ugylátszik ambicionálja, hogy lexikonja legyen a ferditéseknek, rosszindulatu beállításoknak, piszkolódásoknak, felekezeti konkolyhintésnek, oly orgánumba, amelyről el lehet mondani a biblia szavaival: „sárkányok mérge a bora, viperának kegyetlen marása.”

Elég volt tehát a hangoskodásból, a viszálykodásból! A tudós „üljön le és kutasson“, akkor „Isten megbocsátja Izrael bűneit“, talán az övét is

Nem olvasom

Megírtuk a múlt számban, hogy egy K. nevű úr a magas hitközségi adó miatt ki akart térni, de óvatos kereskedő létére kereskedői gondossággal árajánlatokat kért a Budapest területén működő keresztény egyházközségektől és a legolcsóbb árajánlat útján akart üdvözülni. Nem nagyítunk, ha mondjuk, hogy hetvenen kerestek bennünket telefonon és kérdezték, kicsoda ez az úr és tekintélyes számú külön példányt küldtek velünk ismerősök nevére. Ugylátszik, igen sok ember találva érezte magát, vagy ismerőseit. A régi vice feltámadt: ha az ember a

Király utcában a nagy tolongásban utat akar magának szerezni, akkor kiabálja: Kohn úr, akkor a tömeg fele megáll, hátranéz; azután kiáltja Kovács, akkor megáll a tömeg másik fele. — Az árajánlatot kérő nevét nem árulhatjuk el, mert okmányilag nem tudjuk bebizonyítani állításainkat, de útmutatásul meg kell jegyeznünk, hogy az illető úr nincs megmagyarosítva.

Finom cipők

mérték szerint,
érzékeny lábra,
speciális betéttel

GUTTMANN és HARASZTI

VII. KERTÉSZ-U. 33 és VI. ARADI-U. 1

A Wolf-párt szolnoki diszsidója

Amikor a lapok azt hozzák, hogy Szolnokon a Wolf-pártban egy Weisz nevű kereskedő bejutott a városi képviselő-testületbe, azt lehetett hinni, hogy a sváb invázió egy újabb jelenségével állunk szemben, hisz ha az OTI-nál lehet egy Weiss vezérigazgató, lehet a szolnoki Wolf-pártban egy Weisz élharcos. Nemsokára kitudódott, hogy az új városatyja zsidó. És akkor felmerült a kérdés: Miért lépett be ebbe a pártba? Talán csak nem úgy gondolkozott, mint az egyszeri túrkevei legény, aki megjelent a rabbinusnál és kijelentette, hogy a zsidó hitre akar térni. A rabbi csodálkozva nézett rá: Talán zsidó lányt akar elvenni feleségül? A legény kijelentette, hogy szó sem lehet erről. Talán anyagi okai vannak? Ezt is határozottan tagadta a legény. A rabbi erre türelmét veszítve kérte: Hát miért akar zsidóvá lenni? Amire a legény nyugodtan azt feleli: „Összeveszttem a familiámmal és csuffá akarom

őket tenni.” — Talán az új városatyának ez volt a célja, a Wolf-pártba való belépéssel?

Ez a feltevés is megdől, mert kiderül, hogy a megválasztott — orthodox zsidó. Most már igazán érthetetlen lesz a dolog. Hacsak nem helyezkedünk annak az orthodox rabbinak álláspontjára, aki különféle okok miatt kényszerülve volt hitközsége egyik vallástalan tagja fölött gyászbeszédet tartani. A gyászbeszéd alkalmából többször hangsúlyozta az elhunyt bechoved zsidó volt. Amire azután hívei szemrehányást tettek neki, hogyan mondhatta ezt, a rabbi azt felelte: Tessek gondolkodni azon, mit mondtam; azt mondtam, hogy bechoved zsidó volt, de nem mondtam, hogy a zsidók között, hanem gondoltam: a gojim között. — Girem-górem: amint néhai Seiffensteiner Salamon mondotta: a szolnoki orthodox antiszemita képviselő bechoved zsidó lehet, de nem a — neológok között.

Pozsony-Budapest

A Szombat hiradása a pozsonyi orthodox főrabbinak a budapesti orthodox hitközség főrabbi székébe való meghívásáról, mindenütt, ahol ismerik a helyezetet, a hazai orthodoxia körében uralkodó viszonyokat, méltó nagy feltűnést keltett, amennyiben rendkívül egyszerű és megfelelő megoldásnak bizonyult. Többfelől leveleket kaptunk ebben az ügyben, a sok között közlünk egyet, amely Bratislavából jött, a másikban egy budapesti orthodox ember fejt ki nézetét.

I. A pozsonyi levél írója a következőt mondja:

„Becses lapja, ama hiradása, hogy Schreiber Akiva főrabbinat meg fogják hívni Budapestre főrabbinak, nagyon érdekes, nagyszerűen van elgondolva, de nem vihető könnyen keresztül. Először azért, mert nem nagyon valószínű, hogy a főrabbi szakítani fog elődei: Chaszam Szófer, Keszav Szófer, Sévet Szófer

azaz dédapja, nagyapja és apja példájával és nem tölti be élete végéig a főrabbi széket. Igaz ugyan, hogy a dinasztia nagy ősenek a Chaszam Szófer tradícióinak folytatásáról gondoskodik, mert a főrabbi fia elsőrangú tehetség és méltó hordozója a nagy multnak. Ettől eltekintve a pozsonyiak túlnyomó része nehezen válna meg az eddigi bölcs vezetéstől. A pozsonyiak még élénken emlékeznek arra, hogy a világháború következtében a helyzet itt 15 évvel ezelőtt fenekestől felfordult. A csehszlovák területen egyre-másra támadnak és keletkeznek új és új jesivák, miután kiderült, hogy orthodox rabbi csak jesiva tartása által csinálhat karriert, mert a köréje gyülekező növendékek szétviszik a híret és így minden tehetségesebb rabbi ambicionálja, hogy legyen saját jesivájának rektora. Ilyen felekezeti politikai és teológiai nehézségek között

Pozsony mégis megtartotta a mult-hoz méltó nagy pozícióját. Ez kizárólag a főrabbi okosságának és ügyességének az eredménye. Így tehát a legnagyobb valószínűség szerint a pozsonyiak hatni fognak a főrabbiira, hogy éppen a régi tradíciók fenntartása és folytatása érdekében, tekintettel a bonyolult viszonyokra, ne cserélje fel a mostani működési helyét egy más hitközséggel, amely ugyan fejlődéképesebb, mint Pozsony, de nélkülözi a zsidóság szemében oly hódoló tisztelettel körülvevett régi patinát.

II. A budapesti orthodox hitközség egy tagja írja:

Dovor beitaú má tauv. „A maga idejében kimondott szó milyen üdvös.“ A bölcs király e szavai a maguk teljességében ráillenek a „Szombat“ által publikált, a budapesti orthodox főrabbi választásáról szóló tervre. Valóban a legjobb megoldás volna, ha Budapestre hozhatnók a

pozsonyi gaont. A jelenlegi viszonyok mellett nincs olyan férfiú, aki erre a pozícióra méltóbb lenne. Ő díszitené a budapesti orthodox hitközséget és a budapesti orthodox hitközség méltó keretét adhatna az ő működésének. Természetesen minden tervnek ellenzői vannak. Felfogják esetleg hozni, hogy különféle adminisztratív nehézségek lehetnek, vagy azt, hogy esetleg frontot alakítanak a chaszidizmussal rokonszenvezők, akik nem akarják majd belátni, hogy a főrabbinak kifelé is kell reprezentálni és nemcsak azoknak a köröknek kell megfelelni, akik a külvilág dolgait nem ismerik, — de ez mind csak szóbeszéd, erejével bír, szappanbuborékká lesz, ha elhatározott lépés történne e tekintetben. Egyesek kutatják, ki informálta a Szombatot, de én például egyáltalában nem vagyok kíváncsi erre, mert tudom, hogy bárki „árulta el“ a tervet, felismerte az ügy fontosságát.

Nem olvasom

Hogy egy orthodox imaegyesület ne engedelmessédjék egy orthodox vallási bíróságnak, az ritka eset, de mégis megtörtént Budapesten. Király utca 6. alatt van az úgynevezett lengyel templom. Állítólag Pestnek ez a legöregebb temploma, hisz 150 évvel ezelőtt a zsidók ezen a környéken a Simonyi udvarban gyülekeztek mindenfelől vásárra. Ennek a templomnak ajándékozott egy F. nevű úr egy tóratekereset. Pár hónappal ezelőtt bekövetkezett elhalálása után a fivére azt követelte, hogy a templomnak adományozot kegyesert adják neki át. Din-tóra elé került a dolog és a rabbinikus fórum a fivérnek adott igazat. A templom vezetősége, dacára annak, hogy a rabbi-bíróság előtt képviseltette magát, a döntés után kijelentette, hogy egyszerűen nem adják ki a Tórat templomukból, részben a kegyelet jogán, részben azért, mert a választottbíróság túlságosan hitt az elhunyt fivérének. Nemso-kára rá azonban kiderült, hogy a templom vezetőségének bizonyos mértékben

igaza van. Az özvegy férjhez akart menni és ennek következtében, gyermektelen lévén, sógorától szabadonbocsájtási szerződést (chalicza) kért, de ez ellenérték fejében pénzre reflektált. Az özvegy másik sógorával intéztette el a chalicza-szerződést, de azután kijelentette, hogy sógora rábeszélésére nem mondta el a din-tóra előtt az egész tényállást. Így aztán kiderült minden, az is, hogy néha baj, ha az asszony hallgat — az ekklezsiában.

Olvasom

Kecskeméti Vilmos szerkesztő régi sebeket szaggat fel — vulnera antiqua — és panaszkol, miért nem emlegetik Léderer Sándor nevét. Hát nem tudja? Csak nem akarja, hogy Léderer Sándor bűnlajstromát teregezzük ki? Mindjárt azt is kívánhatná, hogy Léderer Sándornak a lomtárban poroszkodó szobrai minden évben megkoszorúzzák.

Fajvédelmi vita egy gyermektartási perben

**Zsidó leány-anya és az állami főtisztviselő vitája
a fajtisztaságról**

A gyermektartási perek legtöbbször érdekesekek, sokszor pikáns szenzációkat is takarnak. A modern élet nem is hősies, nem is gusztusos, sexuális harcaiban elbukott lányok segítség-kérései rendszerint az ilyen perek, ahol a gavallért felelősségre vonják annak a kis emberpalántának megélhetését biztosítandó, akinek a világrajöttéért nem rajongott sem az apa, sem az anya.

Az a gyermektartási per, amelyet az egyik legkiválóbb oradeai ügyvéd indított a leány-anya nevében egy állami tisztviselő ellen, nem az elhagyott nő sirámaint zengi a periratokban, hanem a fajvédelmi megállapításoktól hangos és hiven az 1935-ben uralkodó eszmékhez azt vitatja, nem veheti feleségül a zsidó leányt az állami tisztviselő, mert előmenetelében akadályozva lenne ezáltal, viszont olyan csekély a fizetése dacára annak, hogy magas beosztásban dolgozik, hogy abból nem tudja a havi 1500 lei gyermektartásdíjat megfizetni.

De menjünk szépen sorjába.

A leány keresete szerint két éven keresztül „udvarolt” az állami tisztviselő s az udvarlás eredménye egy egészséges fiugyermek lett. Amikor a fiu megszületése előtti közvetlen időket élte a leány-anya, elment a férfihez s kérte, a szülés költségeiről gondoskodjon. Az állami tisztviselő kereken elutasította a kérést azzal, hogy nem áll módjában fizetni, mert nincs pénze.

— Nekem örök szerelmet esküdött. — mondja a periratban S. J. — nagyon megdöbbentem furcsa viselkedésén. Szüleim szegény emberek, akiktől éppen eleget szenvedtem a szegény miatt, amit állapotommal a fejükre zúditottam. Megspórolt pénzemből, a fizetésemből — mert én is dolgozom — volt pár ezer lejem s a Szent József kórházban megszülettem a gyerekeimmel.

— Gyermekem apjának felajánlottam, hogy a kis gyermeket a keresztény hitben nevelje fel, ne legyen zsidó, mint az anyja,

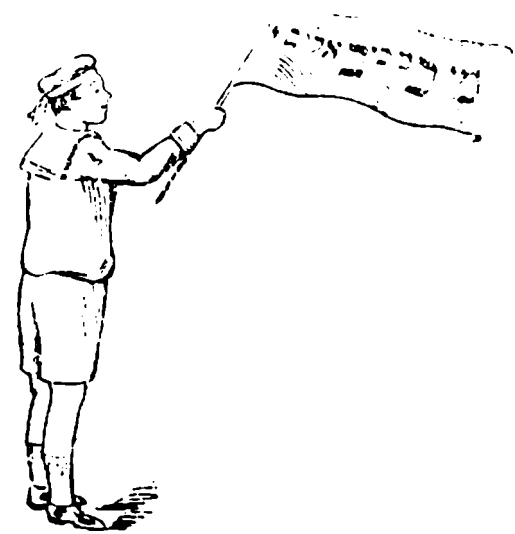
mert tudom, hogy az életben könnyebb ma kereszténynek, mint zsidónak lenni. Gyermekem apja még arra sem méltatott, hogy megnézze fiát, nemhogy a fiú életében ilyen fontos körülményeket velem megbeszélte volna. Amikor láttam, milyen makacsul elfordul tőlem és sem gavalléri, sem emberi kötelezettségeit nem akarja teljesíteni, akkor fordultam a bírósághoz. Kérem a szülés költségeit, 7860 lejt, valamint a kisgyermek tartásdíjával havi 1500 lej megállapítását visszamenőleg öt és félhónapra.”

Ez ügyben már több tárgyalás volt az oradeai törvényszéken. Az apa szintén terjedelmes periratban védekezik, valamint személyes kihallgatása alkalmával is azt mondta:

„Nem áldozhatja fel karrierjét, nem veheti el feleségül a zsidó leányt, mert akkor az eddig megtett előléptetési lehetősé-

Megjelent Megilasz Matiszjóhú Chanuka története

Héber-magyar szöveggel,
iskolai és magánhasználatra.

Kapható a héber könyvkereskedésekben. Megrendelhető: Weisz M.-nél, Budapest, Kertész-utca 26. (Erdélyben: Welcz I., Oradea, Bul. Regele Ferdinánd 16. Szlovénzkóban: Hoffmann I. rabbi Tornala). — 75 év óta az első népies kiadás. Ára: 30 fillér (ill. 10 lei, 1.50 Kc.). bélyegben is. — Könyvkereskedőknek árendedmény.

gei a minimumra zsugorodnának. Fizetése meg olyan csekély, hogy nem tudja az 1500 lej tartásdíjat fizetni.“

A leány ügyvédje a legnagyobb megdöbbenés hangján válaszolt az ellenfél beadványára s kérte az állami tisztviselőt, mutassa meg azt a törvényt, vagy rendeletet, amely megtiltja egy a román állam szolgálatában álló tisztviselőnek azt, hogy más vallásu román állampolgárnót feleségül vegyen. Hangsúlyozta az ügyvéd, hogy az alkotmány, összes törvényeink mindig kihangsúlyozzák a teljes egyenlőséget állampolgár és állampolgár között s a védekezést úgy veszi, mint akik ki akarnak bujni a kötelezettség alól.

— A fajvédelem tételéről — mondja az ügyvéd beadványában — már elmondták a szaktudósok a maguk lesujtó véleményét, az árja és nem árja faj alacsonyabb, illetve felsőbbrendűségét már kellő adatokkal megcáfolták. Azok, akik a fajvédelmi törvényt megalkották, azok nem is sejtették, hogy a velem perben álló ötletes kollégám ezt az érvet is felhasználja majd, hogy egy szerencsétlen leány gyermektartási keresetét jobb és komolyabb bizonyíték hijján elutasítják.

A veszélybe jutott karierről is lesujtó véleménnyel van a leány-anya ügyvédje, aki azt hangoztatja, tudomásunk szerint nem képzettség, hanem főként politikai érdekek miatt helyezték el még az előző kormány alatt a fiatalembert jó állásba és ez csak addig tart, minden előmenetellel együtt, amíg titokzatos erők akarják. Vitába szállt a leány védője a fajtisztasággal is és a beszerzett adatok, akták alapján, amelyeket a bíróság asztalára tett, bizonyította, hogy a tisztviselő apja görög, anyja szerb származásu és így fajtisztaságról itt sem lehet beszélni.

A tárgyaláson az ügyvédek éles szóharca még tart, mert mindenáron elakarják beszélni a lényegét: az 1500 lejes tartásdíj nagyon fontos kérdését. Új tanukat, új aktákat szereznek be és közben a családjától is eltaszított fiatal lány kisfiával együtt a legnagyobb nélkülözések között él, mert kis fizetéséből nem tudja eltartani a gyermekét is.

A fajvédelem tételével először találkoztunk bírósági aktákban s ha az ügy nem is olyan nagy jelentőségű, fel kell jegyezni, hogy lám, arra is jó egy kis fajvédelmi vita, ha egy ur nem akar a házasságon kívül született gyermekéről gondoskodni...

(Szabadság)

FEJÉR LAJOS, az ismert építész, a Talmudegylet új elnöke a tisztikar és választmány tiszteletére vacsorát rendezett. Fejér Lajos üdvözlőbeszédében egyszersmind a programját is előadta. *Herschkovits* és *Kohlman* rabbi tóraelőadásai után beszéltek még: dr. *Taub Ármin*, *Steiner Mór*, dr. *Osztern Lipót*, *Wertheimer Adolf*, *Frankl Lajos*, dr. *Spitzer József*.

A GAZDASÁGI SZAKBIZOTTSÁG ÜLÉSE. A pesti izr. hitközség gazdaságügyi szakbizottsága vasárnap, december 8-án tartotta a hitközségi székház előljárósági ülésstermében költségvetési ülését *Vértes Emil* előljáró elnöklésével. *Vértes Emil* előljáró megnyitó beszédében érdekes beszámolót adott nyolc év munkájáról, amely az ügyosztályában az ő vezetése mellett ment végbe, majd *Bokor Izsó* főtanácsos terjesztette elő beható jelentését, melynek kapcsán *Dr. Politzer Gusztáv*, *Bánó Dezső*, *Dr. Heller Béla*, *Dr. Deutsch Ernő*, *Dr. Perlaçi Imre* bizottsági tagok hozzászólásaikban elismerésüket fejezték ki a vezetőség munkája iránt. *Eppler Sándor* főtitkár a költségvetés adatait ismeretve rámutatott arra, hogy a hitközség költségvetése a csökkent adó-bevételek mellett is csak azért zárulhatott deficitmentesen, mert az ügyosztály a beszerzéseket a kereskedői gondosság rigorózus alkalmazásával végzi. A szakbizottság egyhanguan elfogadta az előterjesztéseket.

TROPP MÓR TEMETÉSE. Az oly váratlanul és tragikusan elhunyt *Tropp Mór* temetése e hó 13-ikán folyt le tisztelői és barátai nagy részvéte mellett. A ravatalánál *Lineczky főkantor* gyászéneke után dr. *Schwarcz Benjámín* rabbi méltatta *Tropp Mórt*, a puritán embert, a hithű zsidót, a kitünő férjet és családapát. Az OKISz nevében dr. *Szarka István*, az Ipartestület nevében *Chmura László* parentálták el.

A Mezei Mór emlékére a Dohány utcai zsinagógában rendezett istentiszteleten megjelent Weiss Fülöp is, hogy áldozzon a Kereskedelmi Bank néhai kiváló ügyésze emlékének . . .

Nem olvasom

Egy csernowiczi zsidó újság írja, hogy a lengyelországi zsidó történelmi társulat körlevelet bocsátott ki a hitközségekhez, melyben bejelenti, hogy ez évben lesz a kétvezerszázadik chanukka, mely alkalomból felhívja a zsidóságot az ünnep különösen díszes keretek közt való megünneplésére. . .

Olvasom

Dr. Löwy Ferenc, tárgyműresi főrabbi olvasás végett bekioldotta a „Szombatnak” az „Új Kelet” című zsidó napilapot, a kisértő levélben többek közt a következőket írja: . . . „mert Ön meglát és megítél dolgokat, amiket mások vagy nem akarnak, vagy nem tudnak észrevenni. . . Önöknek nincsen zsidó napilapjuk, nekünk meg nincsen „Szombat”-unk . . .”

Olvasom

alkalmazta a rabbi leányát, aki hetközben jól ellátja dolgát, penteken befejezi a munkát és csak hétfőn reggel jön be újra. A fönök itt kétségkívül áldozatot hozott zsidóságért és mivel ma ritka jelenség az ilyen, követendő példának állítja ezt a kisértőt a zsidó kereskedők elé, Keszler úrnak pedig átadjuk a Szombat Signum Lapidat . . .

A rabbi leánya elvégezte azokat a tanulmányokat, amelyek alkalmassá teszik a mai nőt arra, hogy a keresők sorába lépjenek, de kitűnő tanulmányi eredményei ellenére a rabbi leánya nem tudott elhelyezkedni, mert nem talált olyan munkát, aki hajlandó lett volna honorálni azt, hogy a rabbi leánya szombaton nem dolgozhatik. Ha ez Berlinben történik, szóra sem érdemes, de itt történt Budapesten, ahol a legutolsó diákzavargásokkal kapcsolatban statisztikai adatokkal alátámasztva hangzott el az a kijelentés, hogy a fővárosi kereskedők 80 százaléka zsidó. Nos, ez a hatalmas zsidó kereskedő-gárda nem tudott szombatharó rabbiáynak egy pályányi munkahelyet biztosítani. A rabbi leányának néhány hét óta — welche Wendung durch Gottes Führung — mégis van állása. A Nagykörúton november hó elején fényes, izléses, új üzlet nyílt meg, a Keszler-féle kávéüzlet. A cég fönöke: Keszler Árpád, patinás kereskedő család sarja, jó üzletember, amellyel százszázalékos zsidó.

Nem olvasom

A londoni népművelési szabadegyletem idegen-nyelvi tanfolyamai közé beiktatták a héber nyelv oktatását is, még pedig a „modern nyelvek” csoportjába.

Olvasom

Dr. Biedl Samu minden nyilatkozata méltán tarthat igényt országos érdeklődésre. Legutóbb a szegedi Izraelita Hitközség kultúrelőadásán is nagy hatást keltő előadása kapcsán kijelentette: „Nem hiszek abban, hogy a magyar társadalom antiszemitá!” . . .

Olvasom

NEM OLVASOM . . .

OLVASOM . . .

SZOMBAT

Olvason

Mult számunkban megjelent a nagyváradi Népünk című ujság és a váradi hitközség közti afférről szóló tudósításunk. Cikkünkre válasz érkezett a Népünk főszerkesztőjétől, Wasserstrom Sándortól, melyben arról tudósít bennünket, hogy az ellentétek elsimultak és ismét béke honol a váradi berkekben. Minden kommentár nélkül, a tőlünk megszokott tárgyilagossággal, leközljük az affér likvidálását jelentő nyilatkozatot, amelyet Kecskeméti főrabbi adott válaszul a Népünk főszerkesztőjének bocsánatkérésére. „Wasserstrom Sándor nyilatkozatát vártam, — mondja Kecskeméti főrabbi, — semmi megalázás benne, mert erkölcs szükségessége volt. A magánember megtette azt, amivel a zsidó hitközség főségének tartozott“...

Olvason

A nizzai előkelő társaság élénken pertraktálja a francia Riviera legfrissebb szenzációját: egy bolgár hercegnő és egy szegény zsidó diák szerelmi történetét. Az unatkozó fiatal hercegkisasszony egy szép napon megunt a léha nizzai szórakozásokat és elhatározta, hogy valami komolyabb studiummal üti agyon tömérdék szabad idejét és elhatározta, hogy matematikával fog foglalkozni. Felkérte az ott üdülő Poincaré professzort, — az elhunyt államférfiu öccsét — hogy ajánljon neki egy matematikai tanárt. Poincaré legkedvesebb és legtehetségesebb sorbonnei tanítványát: Gold Miksát ajánlotta. Ha mostmár figyelembe vesszük a Côte d'Azur örökös tavaszát, az unatkozó excentrikus hercegnőt és a daliás '28 éves tudós fiatalembert, — matematikáról lévén szó — a három tényezőtől könnyen kiszámíthatjuk a negyediket: az elmaradhatatlan happy-endet. A hercegnő beleszeretett a szegény zsidó

fiuba és a hercegi szülők heves tiltakozása dacára kijelentette, hogy férjhez megy a zsidó tanárhoz. Az eset koronája azonban az, hogy Gold tanár úr, mint önérzetes zsidó, kijelentette, hogy csak abban az esetben lehet szó házasságról, ha a hercegnő áttér a zsidó hitre. A hercegnő már szorgalmasan tanulja az áttéréshez szükséges tudnivalókat . . .

Olvason

Zsidó sajtó és könyvkiállítás lesz Aradon január hó közepén. A kiállításra máris páratlanul érdekes anyag gyűlt össze. . .

Olvason

Az Alliance Israelite Universelle elhunyt elnökének: Sylvain Lévy emlékének áldoz a párisi Vendredi című lap és Jean R. Bloch zsidó író tollából gyönyörű emlékezést közöl a megboldogultról. Bloch leírja a Lévy híres „hétfőestéket“, ahol az elnök házában közel húsz éven keresztül a szellemi és pénzüvilág előkelőségei találkoztak össze. „Megjelentek itt maharadzsa — írja Bloch, — szegény diákok, Marcel Schwob, Vandervelde, Rabin-dranath Tagore, Paul Boyer, Berthelot, buddhista papok, misszionáriusok és tudósok a világ minden tájékáról. Az összejöveteleken nem volt más, mint néhány olcsó cigaretta és jégbehűtött sör, mégis mindenki boldogan járt el ide, mert Lévy összejövetelei a szellemi élet igazi ünnepeivé fejlődtek“ . . .

Olvason

Franciaország és az egész kulturvilág ünnepli Louis Lumière-t, a mozi feltalálóját. A kinematográfia atyjának ünnepeléséből a zsidóság is részt kér és igaz hittestvéri örömmel üdvözli a mozi 40 éves jubileumán Lumière-t — zsidót...

Nem olvasom

a bécsi hitközség nyugalalmát feldu-
ló Löwenherz affér újabb stádium-
ba jutott. A hitközség ugyanis pá-
lyázatot írt ki egy „Amts-direktor“-i
— hivatal-igazgatói állásra, mely-
nek betöltőjétől megkíván jogi vég-
zettséget, állampolgárságot, és sok
minden egyebet és — 40 évnél fia-
talabb kort. Ehhez azonban gyor-
san hozzáfűzi, hogy ezalól felmen-
tést is hajlandó adni. *Nem* kíván
viszont a hitközségi pályázat vallá-
sos életmódot és tudást. A „testre-
szabott“ pályázati hirdetményből
csupán egy passzus hiányzik: „a
pályázó nevének „Löwen“-nel kell
kezdődni és „herz“-cel végződni...

Olvasom

Tanulságos számadatokat közölnek er-
délyi lapok arról, hogy a reformátusok
közül igen sokan áttérnek a görögkeleti
és a görög-katholikus vallásra. Ez a tény
természetesen megdöbbeníti az egyházi
vezetőket, pedig ez a kisebbségi sors
egyik következménye, ahogy mi mond-
juk: a gólusz, amelynek tüneteit mi zsi-
dók már évszázadok óta jól ismerjük és
már talán bele is nyugodtunk abba, hogy
nem tudjuk a hiteserelés folyamatát meg-
állítani.

Olvasom

A berlini hitközség volt elnökéről, Ka-
reszkiről, a párisi emigráns sajtó azt ál-
lította, hogy ügynöke a német állami tit-
kos rendőrségnek. Most azután kinevez-
ték a zsidó Kulturbundnak (azaz annak a
kényszerszervezetnek, amelybe a néme-
tek az összes zsidó művészeket beerősza-
kolják) főintézőjévé. Ellenségei és gya-
nusítói természetesen azt fogják erre men-
dani: Ime, mi lett belőle — a német zsidó
kluturának „spionir“-ja.

Péntek este a Rombach-utcai templom-
ban voltam. A fűtés vonza a publikumot,
a kántor éneke is tetszik. Ellenben egy-

általában nem tetszhetik a vidékről fel-
ránduló zsidónak, hogy a csendes ima (a
semóne eszré) alatt az énekkar ifjoncai
mozgolódnak, fészkelődnek, beszélgetnek,
de nem imádkoznak. Azért mondom a vi-
déki zsidók, mert a pestiek már hozzá-
szoktak ehhez a groteszk és furcsa hely-
zethez.

Olvasom

Dr. Lányi György, a zsidókórház fiatal
rabbija nagyszerű előadást tartott a Zsi-
dó Szabadegyetemen.

Olvasom

Külföldi híradás szerint, az addisz-abe-
bai királyi palotában van egy frigyláda,
melyet — monda szerint — Salamon király
Sába királynő fia hozott Jeruzsálemből
Abbesziniába. A legendás frigyládát most,
több kegyszerrel együtt a frontra szállítot-
ták, ahol a főhadiszállás bombabiztos fede-
zékében helyezték el...

Olvasom

La Rocque ezredes, a francia „Tüzke-
reszt“ vezetője, egy nemrégiben elhangzott
beszédében a következőket mondta: „Nem
akarom a németországi eseményeket sem
kritizálni, sem gáncsolni, mindössze azt ki-
vánom leszögezni, hogy azok nem felelnek
meg az emberiesség örök törvényeinek.
Franciaországban a német fajvédelem csak
mint gyökértelen utánzásra található rövid
ideig helyet. Én a magam részéről a fajte-
oriát bűnös ostobaságnak és meg nem enge-
dett igazságtalanságnak tartom...“

Nem olvasom

Mac Donald volt angol miniszterelnö-
köt Shinwell zsidó szociálista megbuktat-
ta. Hogy ez megtörténhetett és hogy er-
ről az angol sajtóban egy párton sem
jelentek meg demagóg cikkek — legéke-
sebb bizonyítéka annak, hogy Angliában
még virágzik a maga nemességében az
oly sokat szidott liberalizmus. —

Aki mindenáron alelnök akart lenni

A Kairóban megjelenő Canard d'Egypt című ujság érdekes cikket közöl Abessziniáról, jobban mondva egy ott lejátszódott esetről. Ugy véljük, hogy a Szombat olvasóit érdekelni fogja ez a história, tehát leközzöljük ezt a jellemzően abesszin esetet olvasóink okulására.

Él Addisz-Abebában egy dúsgazdag falassa (hegyi zsidó) narancsliget-tulajdonos, névszerint: Aheron Ibn Dovnoi. Ez a gazdag falassa egy szép napon gondolt merészet és nagyot és elhatározta, hogy bekapcsolódik a falassák közéletébe és mint falassa intézmények vezető egyénisége tettekkel fog tényezni különböző előljárói székekben. Valahányszor össetalálkozott valamelyik hegyi zsidó törzsfőnökkel, elmondta, hogy ő nagy vagyont gyűjtött és halála után dús hagyatékot szánt az illető falassa közületnek. Mi sem természetesebb, mint az, hogy ilyen mézes madzag hatása alatt minden falassa intézmény vetélkedve hívta meg különböző tisztségekre a derék Ibn Dovnoi-t, aki csakhamar helyet foglalt az addisz-abebei fiu árvaház, az addisz abebai Achawasz Réim, az addisz abebai Chewra Kadisa, az addisz-abebei Koma Egylet és ki tudná elmondani, hogy hány más addisz-abebei falassa intézmény vezetőségében. Az intézmények titkon érző lelke óhajtván sejtette, hogy a hagyandó dús hagyatéokra valami csekély, de azonnali készpénz, — vagy ahogy Abessziniában mondják: háresz, — is leesik, azonban ezt hiába várták. A nagylelkűen és bőkezűen ígérő Ibn Dovnoi melegen ült és előljárt számos bársonyszékeken, de tőle még élő ember, illetve intézmény háreszt nem látott soha! A törzsfők tanácsa meguntán végre a szünni nem akaró közéleti férfit és sorra buktatta ki a különböző pozíciókból, úgy, hogy a végén már csak a Koma-egyleti előljárói trón maradt meg. Ehhez az egyhez, az utolsóhoz azonban görcsösen ragaszkodott a sok vihart látott narancs-diktátor, sőt mikor az alelnöki szék megürült, egyenesen

abba szeretett volna becsücsülni. Ez azonban a béketűrő falassáknak is sok volt és mikor a Boulevard Széjum-kávéházban tartott gyűlésen Ibn Dovnoi felszólalt, kitört a botrány, vagy ahogy azt Addisz-Abébában mondják: a machlojka! Joszele ben Zwórach bey, az Ibn Dovnoi ellenesek vezetője magából kikelten kiáltozta: „Elég volt az ígéretekől! Dohányt akarunk látni!” Mire a gyülekezet kórusban kiáltozta az ősfalassa harci kiáltást: „Kiguberálni! Kiguberálni!” Ezután leírhatatlan botrány tört ki. A felháborodott és felajzott falassák flamingó záptojással dobálták meg az önalelnökjelöltet, akit annyira megviselt a közhangulat ezen spontán megnyilatkozása, hogy rosszul lett és hordszéken kellett Négus-utcai lakására szállítani, ahol még most is ápolják. — Eddig a kairói híradás. Mi csak azt fűzzük hozzá: ez is csak Abessziniában fordulhat elő!...

Arabból fordította: Gy. L.

DR. VÁZSONYI JÁNOS ELŐADÁSA a debreceni zsidó reálgimnázium irodalmi délutánján. sokáig emlékezetes marad a debreceni zsidóság előtt. Dr. Vázsonyi János országgyűlési képviselő előadásában megemlékezett a negyven év előtti fiatal tehetségek lelkes munkájáról, amelynek egyenes következménye volt a recepció. Ezek között a negyven év előtti fiatalok között volt dr. Vázsonyi Vilmos, a későbbi igazságügyminiszter is. A küzdelmet. — mondotta Vázsonyi — nemcsak a zsidóság ellenségeivel, hanem a zsidó plutokráciával is meg kellett vívni, amely abban az időben azt tekintette főfeladatának, hogy a hatalmat támogassa és a jogegyenlőségért való harcot kilátástalannak hirdesse. Az érdekes előadás után a közönség melegen ünnepelte dr. Vázsonyi Jánost.

HÁZASSÁG. Seidner, Lipót posztókereskedő leánya, Márta, mozgásművészeti iskola tulajdonosnő és Ágoston Lajos, az Erzsébetfalvai Harisnyagyár R. T. igazgatója házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Lunzer Pál negyven- éves jubileuma

December 7-én ünnepelte meg az ország egyik legnagyobb szabásu iparvállalatának, a Trustnek, a tisztikara bensőséges ünnepség keretében a vállalat népszerű ügyvezető igazgatójának, Lunzer Pálnak negyvenéves szolgálati jubileumát. A budapesti zsidóság nem mulaszthatta el ebből az alkalmából sem, hogy a számos zsidó intézményben, különösen a Chevra Kadisában nagy szerepet játszó férfiúról a legnagyobb ragaszkodás és tisztelet hangján meg ne emlékezzen. A Chevra nemrégiben bizta meg Lunzer Pált az elnöki teendők időszaki ellátásával, az elnök akadályoztatása esetén, reméljük azonban, hogy a megtisztelő megbízatás állandósul és végleges formát fog ölteni.

A szolgálati jubileumon Lunzer Pált a vállalat nevében gróf Batthyány Lajos, v. b. t. t., volt fiumei kormányzó, a Trust elnöke üdvözölte, a tisztviselői kar nevében pedig Szegő ügyvezető igazgató köszöntötte fel. A beszédekre a jubiléus meghatott szavakkal válaszolt.

Lunzer Pál jubileuma alkalmából 1500 Pengős alapítványt tett a Chevra Kadisa aggokháza javára.

A BUDAI IZRAELITA NŐEGYLET munkája és téli vására. A Budai Izr. Nőegylet hölgygárdája, Baross Károlyné, Székely Dezsőné, Gárdonyi Henrikné, Szegő Zsigmondné, Kuttu Gyuláné, Schiffer Mórné, Gubi Árminné és Biró Gézané vezetésével fokozott tevékenységet fejt ki a most beköszöntő tél során és szeretetotthonában 80 elaggott, szegény asszonynak nyújt meleg otthont. népkonyhájában pedig nap-nap után több száz szegény embert lát el meleg ebéddel. Ebben a nemes munkában méltán szolgál rá a Nőegylet a társadalom támogatására. — A Budai Izr. Nőegylet Medve ucca 20. szám alatti helyiségében a korábbi évekhez hasonlóan, a hó 16., 17. és 18-án téli ajándékvásárt rendez. A Nőegylet tagjai által adományozott diszműárak, háztartási cikkek, stb., kerülnek ott eladásra. A társadalom figyelmét bizonyára most sem fogja elkerülni e nemes célú intézmény, mely a

szegénység és nyomor enyhítésére szolgál.

DOKTORRÁ AVATÁS. Dr. Riegler Bernát ismert fővárosi ügyvédnek és nejének Rohrlich Ernesztinnek immáron harmadik fiát avatták az elmúlt szombaton a Pázmány Péter tudományegyetemen doktorrá. A szülők két idősebb fia, dr. Riegler Tibor és dr. Riegler Imre jogtudorok után dr. Riegler László az orvosdoktori oklevelet nyerte el. A felekezeti életben is közszeretnek örvendő családot ez alkalommal sokan keresték fel szerencsekívánataikkal.

A PESTI IZRAELITA HITKÖZSÉG a Chanuka ünnepek alkalmából díszes ünnepi istentiszteleteket szentel híveik vallásos épülésére. December 20-án, pénteken, a Dohány uccai templomban december 21-én, szombaton, a Zuglói templomban, december 22-én, vasárnap, a Bethlen téri templomban, december 23-án hétfőn, az Aréna úti templomban, december 24-én, kedden, a Csáky uccai templomban, december 25-én, szerdán, a Nagyfuváros utcai templomban, december 26-án, csütörtökön, a Páva uccai templomban, december 27-én, pénteken, a Rombach uccai templomban.

A Dohány és Rombach uccai templomban délután 3/4 4 órai, a Zuglói templomban pedig délután 4 órai kezdettel rendezi a szertartási ügyosztály előljárósága az ünnepi **Chanuka istentiszteleteket**, amelyek keretében hitszónoklattal, a főkántorok vezetésével a templomok énekkarai működnek közre.

A PESTI IZR. HITKÖZSÉG SZERTARTÁSI BIZOTTSÁGA 1935. december 9-én ülést tartott. Siógárdi Zöld Márton elnök ismertette a szertartási ügyosztály 1936. évi költségvetését. Melegen köszöntötte Dr. Hevesi Simon vezető-főrabbit felgyógyulása alkalmából és méltatta négy évtizedes rabbiműködését. Ezután Gelber Lázár tanácsos az évi jelentést olvasta fel. A tárgyhoz hozzászóltak: Dr. Spitzer József, Dr. Groszmann Zsigmond rabbi, Molnár Gyula, Elek Artur, Dr. Hajdu Miklós, a feszólalásokra siógárdi Zöld Márton elnök és Eppler Sándor főtitkár szolgáltak felvilágosítókkal, majd a bizottság úgy a költségvetést, mint az évi jelentést egyhangulag tudomásul vette.

A budai hitközség viharos közgyűlése

Kedden este tartotta a budai hitközség költségvetést megállapító közgyűlését Kriszhaber Adolf elnöklete alatt. Auer Róbert pénzügyi előjáró ismertette a tárgysorozatot és mint nagy vívmányokra mutatott rá a főkéntor lakásába bevezetett telefonra és a pénzbeszedők felemelt jutalékára. Poénként a Chevrának folyósított segélyről beszélt, de ekkor Freud Arthur vezérigazgató megjegyezte:

— Ezt is az Unifikációs Párt szerezte, akárcsak a lágymányosi templomot.

Az Unifikációs Párt ugyanis még a múlt közgyűlésen javasolta a Chevra megsegítését, de akkor az előjáróság nem járult hozzá a javaslatához. A vita első szónoka Gesztes Ferenc tárgyi adatok helyett ismét szóvirágokkal operált, majd váratlanul és kínos feltűnést keltve kijelentette, hogy a vezető főrabbi is ellenzi az unifikációt. Óriási felháborodás követte ezt a kijelentést, hiszen mindenki tudja, hogy dr. Kiss Arnold vezető főrabbi teljes pártatlansággal tartja távol magát a felekezeti politikai harcoktól. Különösen Sós Endréről robbant ki felháborodás.

— Kikérjük magunknak, hogy a főrabbi nevét kortescélokra használják fel,

— Felháborító, hogy már a főrabbit is kisajátítják, — harsogta Koppány David, a lágymányosiak előjárója.

A vihar elültével Sós Ármin vezérigazgató szólalt fel és általános figyelem közepette szedte darabokra az irreális költségvetési előirányzatot.

— A budai hitközség pénzügyi helyzetét a legjobb akarattal sem lehet konszolidálni nevezni — mondotta, — de különösen szomorú, hogy amíg tavaly a költségvetés tizenhat százalékát fordították kulturális és jótékonyági célokra, addig most csak tizenhárom százalékát óhajtják erre felhasználni.

Bírálta a budai hitközség magatartását nyugdíjak kérdésében, majd adatokat sorolt fel annak igazolására, hogy a budai hitközség pénzügyi helyzete rosszabbodott. A választási kiadásokra előirányzott tétellel kapcsolatban követelte, hogy az összes pártok képviselői kapjanak helyet a választási bizottságban. Kifogásolta, hogy dr. Heller Bernátot, a képviselőtestület egyik tagját az előjáróság fizetéses tanfelügyelőül alkalmazta. Ebben súlyos összeférhetlen-

séget lát. Külön sérelmezi azt, hogy erről a kinevezésről sem az előjáróság, sem a pénzügyi előjáró nem informálta a közgyűlést.

Kertész Manó előjáró igyekezett megvédeni Heller Bernátot, majd Vermes Béla után Biró Lajos ny. járásbíró kritizálta élesen a költségvetést. Löwi Mór sirkőkereskedő harcias beszédet tartott, amelyben megígérte, hogy „ő megvédi Budát“.

Ezután Alapi Béla igazgató, az Unifikációs Párt elnöke szólalt fel a képviselőtestületi tagok lelkes ovációja közben.

— Kritikáink és ellenőrzésünk úgy látszik, komoly haszonnal járt, hiszen a tavaly előterjesztett kifogásainkat az előjáróság most kénytelen volt honorálni. Persze a legfontosabb kívánságaink ezuttal is teljesítetlenek maradtak. Így például az előjáróság még mindig megfeledkezett a felhasznált alapok restitálásáról, pedig ezekkel az alapokkal kapcsolatban nekünk nemcsak könyvelési, hanem erkölcsi tartozásaink is vannak. Nem elégít ki bennünket a nyugdíj-kérdés rendezése, hanem követeljük, hogy az alkalmazottak fizetését állítsák vissza legalább arra a nivóra, amelyen a redukciónak előtt voltak.

Élesen tiltakozott a vezetőfőrabbi személyének pártpropagandába való bevonása ellen, mert rossz szolgálatot tesznek a hitközségnek azok, akik ilyen módon vétnek a papi tekintély ellen. Heller Bernát alkalmazásával kapcsolatosan nem a nyugdíjazás ellen van kifogása, hanem az erkölcsi összeférhetetlenség ellen, amely tiltja, hogy a képviselőtestületi tag pénzt vegyen fel a hitközség pénztárából.

Gesztes Ferenc valamit közbeszólt, mire Alapi Béla energikusan kijelentette:

— Én már ilyen kényes izlésű vagyok! Nem szoktam semmit sem eladni a hitközségnek.

Egerszalóki Czigler Béla pedig Gesztes felé kiáltott:

— Gesztes úr úgy tesz, mintha ingyen adna szentet a hitközségnek.

Auer Róbert csak frázisokkal tudott Alapi Béla és Sós Ármin költségvetési kritikáira válaszolni, de a többség ennek ellenére elfogadta a költségvetési előirányzatot.

A költségvetési vitának igen csúnya folytatása következett. Nagy Elemér és

Gesztes Ferenc képviselőtestületi tagok indítványt nyújtottak be Heller Bernát ügyében azzal a furcsa és érthetetlen szöveggel, hogy: „politikai magatartásáért bántódásban senki se részesülhesen.” Az indítványhoz Alapi Béla szólott hozzá. Ismertette az előzményeket és elmondotta, hogy Heller professzor még Blau Lajos rektorátusa alatt önmaga kérte a kultuszminisztériumtól nyugdíjaztatását. Később Heller megbánta ezt a lépését és mert az illetékes tényezők elkerülésével kérelmezett méltóságos címet nem kapta meg, fűhöz-fához szaladgált, hogy visszahelyezzék a szemináriumba. Kiss Arnold főrabbi, Szántó Jenő és ő maga is fáradozott Heller érdekében, de mert Heller tanítási szelleme nem egyezett a szeminárium szellemével, hanem inkább Welhauser német professzor szabad lyceumban való tanítási módszerével volt összhangban, Székely Ferenc vezérelőbizottsági elnök Blau rektor felfogása ellen nem volt hajlandó semmit sem csinálni. Ennek ellenére Hellernek mégis adtak néhány órát, így tehát az izgatása teljesen jogosulatlan. Heller Bernátot sértő közbeszólásáért elnöki rendutasításban részesítették. Székely Dezső annak kijelentésével, hogy tudomása szerint Stern Samu országos irodai elnök is fáradozott Heller érdekében, kérte, hogy az indítványt vegyék le a napirendről. Ezután izgatott hangulatban, szokott színészkedői pózaiban Heller Bernát is felszólalt, de szavai hatástalanok maradtak. Kriszhaber elnök szavazásra tette fel a kérdést, amit az Autonomista Párt természetesen gondolkodás nélkül megszavazott. A közgyűlés a józan elemek felháborodása és megbotránkozása közben véget ért.

FÉNYES KÜLSŐSÉGEK KÖZÖTT zajlott le a budai izr. nőegylet szokásos téli théé prolongéja mult hó 30-án a budai Vigadóban. A Baracs Károlyné, Székely Dezsóné és Gárdonyi Henrikné vezetésével rendezett kitűnően sikerült bálon Budapest társadalmának színe-java vett részt, ezzel is dokumentálva elismerését a budai izr. nőegylet kitűnő hölgyei iránt. Ez a vezetés és áldozatkész munka lehetővé teszi, hogy nyolcvan elaggot szegény ember élvezze a nőegylet népkonyhájának áldását és melegét. Méltó elismerés illeti a budai izr. nőegylet kitűnő hölgygárdáját odaadó, nemes, önzetlen munkájáért.

Fábián Béla édesapja meghalt

Pátriárka korban, mindenki tiszteletétől és szeretetétől övezve, Tállyán örökre lehunyta szemét egy derék, vallásos zsidó ember: Feuermann Lajos, Fábián Béla dr. édesapja. Történelmi nevezetességű, heroikus napon, 1848 március 15-én született és ennek a napnak örök tüze lobogott benne egész életén át és ég tovább fiaiban, elsősorban Fábián Bélában. Feuermann Lajosnak négy fia van, — mind a négy ott küzdött a világháború lövészárkaiban, mind a négy visszakerült és letette a fegyvert, csak Bélát hatja tovább is március 15. és a Makkabeusok tüze a további harcokra. Erre volt a legbüszkébb az öreg úr, noha ő maga bibliai békében, horatiusi bölcsességgel „procul negotiis“ művelte földjeit és szőlőtőkéit. A temetésen Deutsch Jenő abaujszántói főrabbi emelkedett hangú búcsúbeszédet mondott.

A magyar zsidóság együttérzése a német zsidókkal

A kongresszusi zsidóság legfőbb testülete, a községkerületi elnökök tanácsa Stern Samu m. kir. udvari tanácsos, az Országos Izraelita Iroda elnökének elnökletével f. hó 9-én tartotta évzáró ülését, amelyen valamennyi községkerület elnöke, illetve elnökhelyettese megjelent.

Napirend előtt az elnök kegyelettel emlékezett meg néhai Mezei Mór, az Országos Izraelita Iroda húsz éven át volt nagynevű elnöke halálának tizedik és születésének századik évfordulójáról. Ünnepeles szavakkal méltatta azután az elnök az izraelita vallást törvényesen bevett hitfelekezethez nyilvánító recepciós törvény jelentőségét, amelyet megdicsőült I. Ferenc József, nagy királyunk ezelőtt negyven évvel szentesített.

Foglalkozott az ülés a német zsidóság szomorú helyzetével és az úgynevezett münbergi zsidó törvényekkel, amelyek a német zsidókat állampolgári jogaiktól megfosztották és őket az anyagi és erkölcsi megsemmisülés veszélyébe döntötték. Az ülés erre vonatkozóan az alábbi határozati javaslatot fogadta el.

„A községkerületi elnökök ülése, mint a kongresszusi magyar zsidóság legfőbb szerve, mélységes fájdalommal és megrendüléssel csatlakozik az

